

Jacques Philippe

KDYBYS ZNALA BOŽÍ DAR...

Paulínky

VII. EUCHARISTIE – TAJEMSTVÍ VÍRY

Rok eucharistie

Svatý Jan Pavel II. se coby papež rozhodl vyhlásit rok 2004 „Rokem eucharistie“. Bylo to pozvání k vážnému zamyšlení: bylo zjevné, že mu jde o shrnutí a završení putování, k němuž církev směřoval po celých deset let, od listopadu 1994, kdy nás dokumentem *Novo millenio adveniente* začal připravovat na Velké jubileum roku 2000.

Eucharistie není jen slavením dané svátosti. Má být něčím, co orientuje celý náš život a přetváří ho zevnitř. Ve svém apoštolském listu *Mane nobiscum Domine* (*Zůstaň s námi, Pane*), kde nadcházející Rok eucharistie představuje, Jan Pavel II. používá výrazy jako „způsob bytí“ (čl. 25) nebo „eucharistický postoj“ (čl. 26). O eucharistii mluví jako „o škole“ (čl. 27), odkud se má šířit „eucharistická kultura“ (čl. 24), vybízající k obnově života všech křesťanů a k následné „impregnaci“ života společnosti. Tuto

svátost nemáme jen přijímat a adorovat; je třeba „stát se eucharistií“...

Mohli bychom dlouze rozebírat, čím vším je eucharistie, je-li žita niterně a s vírou, čemu nás učí a k jakým postojům nás přivádí. Určitě nás vede k tomu, aby se naše životy stávaly díkůvzdáním a Boží chválou. „Eucharistie je nám dána k tomu, aby se celý náš život, tak jako ten Mariin, proměnil v *Magnificat!*“⁵⁹ Učí nás, že člověk je povolán, aby se živil samotným Bohem, že člověk je bytostí, která tvoří společenství s Bohem a se svými bratry. Eucharistie je také školou autentické lásky, života dávaného z lásky, dělení, služby, pozornosti k nejbídnějším. „Je velkou školou pokoje,“ říká papež v dokumentu *Mane nobiscum Domine* (čl. 27).

Zkrátka všimněme si, že eucharistie je pro nás nejen světlem na cestu, ale způsobuje vnitřní proměnu, poskytuje nám potřebnou milost a sílu k různým postojům, které v životě máme zaujmout.

Eucharistie – škola duchovní zralosti a víry

Podstata křesťanské zralosti spočívá v tom, že postoje víry, naděje a lásky se stanou jakousi hřídélí celého života. Tyto „teologální ctnosti“, máme-li se

⁵⁹ *Ecclesia de Eucharistia* (čl. 58).

vyjádřit tradičním slovníkem, se postupně stanou základem našeho způsobu bytí. Kolem nich se pak nově pořádá veškeré naše myšlení, postoje i chování.

V následujících podkapitolách bych chtěl krátce vysvětlit, jakým způsobem nás eucharistie vychovává ve víře, naději a lásce.

Mysterium fidei

Eucharistie je především tajemství víry, *mysterium fidei*; jedině vírou lze totiž proniknout k poznání této úžasné svátosti. To však neznamená, že se máme spokojit s naivní důvěřivostí a že rozum musí jen mlčet. Víra a rozum se potřebují navzájem, jsou si vzájemně oporou, jak nám připomněl Jan Pavel II. v encyklice *Fides et Ratio*. Rozum bez víry je v nebezpečí, že se uzavře do příliš omezeného vnímání světa; víra bez rozumu zase nemůže uspokojit člověka, který potřebuje uplatnit svou inteligenci, aby – nakolik je to možné – pochopil, v co věří, a aby si svou víru uměl zdůvodnit.

Přece však platí, že jenom víra nám umožňuje proniknout do nejhlubší pravdy o eucharistii. V encyklice *Ecclesia de Eucharistia* papež Jan Pavel II. prohlašuje, že jde o „velké tajemství, které nás přesahuje a podrobuje tvrdé zkoušce možnosti našeho

ducha proniknout za to, co se jeví smyslně. Naše smysly zde končí, ale stačí nám samotná víra, ukotvená v Kristově slovu a předaná prostřednictvím apoštolů“ (čl. 50).

Když pak papež hovoří o Marii jako o „eucharistické ženě“ (čl. 53), první důležitý postoj, který zmiňuje, je Mariina víra:

„Je-li eucharistie tajemstvím víry, které natolik převyšuje náš intelekt, že nás nutí plně se spolehnout na Boží slovo, nikdo nám v tom nemůže být oporou a průvodcem tak jako Maria“ (čl. 54).

Přístupování k eucharistii nás formuje k pohledu víry. Učí nás nevidět jen zevnějšek, nýbrž považovat za základ svého vnímání skutečnosti poslušnost Božímu slovu, důvěru v pravdivost Slova. Vybízí nás nezůstávat jen v rovině svých dojmů, ale brát vážně Boží slovo a všechen nadpřirozený svět, k němuž nám otevírá přístup.

To nám pomáhá překonat racionalismus, který pokládá za skutečnost pouze to, co pojme rozum, a tak nás uzavírá do příliš omezeného vnímání světa, v němž se člověk dusí. Ovšem právě sklon k racionalismu, který už několik století výrazně ovlivňuje západní kulturu, vede k fascinaci paranormálními jevy, horoskopy, magií... Proč má tak neuvěřitelný úspěch Harry Potter? Protože člověk potřebuje tajem-

ství, nemůže ho uspokojit svět zredukovaný na cosi, co lze pojmout jen racionální logikou.

Paradoxem současné kultury je právě tohle zmítání se mezi přísným racionalismem a fascinací iracionálním, mnohdy i tím nejtemnějším a velice nebezpečným. Zdá se, že je mnohem lepší držet se v linii křesťanské tradice, kde se potřeba čehosi zázračného, tajemného a transcendentního úspěšně snoubí se smyslem pro realitu a s požadavky rozumu.⁶⁰

Vstoupit do Boží moudrosti

Pokud důvěřujeme Božímu slovu a Božím zaslíbením, jsme-li zvyklí dívat se na skutečnost pohledem víry, eucharistie nám pomáhá, abychom byli schopni překračovat pouze lidskou moudrost a pozemské jistoty.

Je to pro nás velmi poučné, protože jsme neustále v pokušení posuzovat realitu podle vnějšího zdání a podle svých lidských kritérií. Proto nemáme přístup k Boží moudrosti a nedokážeme rozlišovat Boží působení ve svém životě: místo abychom brali vážně Boží zaslíbení, spoléháme se raději na sebe

⁶⁰ Srov. K. G. Chesterton, *Autobiografie*, ale i jeho *Ortodoxie* nebo slavné detektivky s otcem Brownem (*pozn. překl.*).

a na své omezené vnímání světa, a proto se tak často znepokojujeme a propadáme malomyslnosti.

Z toho důvodu potřebujeme ze všeho nejvíc růst ve víře. Někdy z legrace říkám, náš jediný skutečně vážný problém je nedostatek víry; všechny ostatní problémy, pokud k nim přistupujeme s vírou, jsou jen příležitosti k lidskému a duchovnímu růstu. „Všechno je milost,“ prohlásila Terezka krátce před svou smrtí. I ty nejhorší těžkosti, pokud je prožíváme s vírou a důvěrou, se dříve či později obrátí v naše dobro a zazáří jako „skryté poklady“, krásnější a vzácnější než ty, které jsme si chtěli sami vyrobit.

Až nám to jednoho dne dojde, bude to velké vítězství. Začneme být konečně spokojeni se životem, bude pro nás snazší smíření se sebou a se svou osobní historií, ale i přijetí druhých, odpuštění a usmíření obecně. Už nebudeme tolik ztrácet drahocenný čas hledáním, „kdo za to může“, kdo je zodpovědný za to, že nejsme šťastní.

Víra odkrývá pravdivé skutečnosti

Úcta k eucharistii je velmi silný způsob, jak vyznávat svou víru v pravdivost Božího slova, jak v této víře růst. Dává nám zakusit, že víra nás

přivádí k pravdivé skutečnosti. Předmět naší víry (jakkoli zůstává pro rozum zastřený a pro smysly neuchopitelný) se nakonec ukazuje být tou nejvyšší skutečností, která neklame, ba co víc, dokáže nás nad očekávání naplnit. Beaudoin de Ford, cisterciácký mnich z 12. století, o tom říká:

„Kristus byl od počátku skrytý v lůně Otcově. Poté se ukryl tak, že na sebe vzal podobu otroka. A teď se zase ukrývá ve svátosti, kterou ustanovil. Víra jej nachází skrytého v lůně Otce; víra ho nachází skrytého v člověčenství; a víra ho také odhaluje skrytého ve svátosti. Jak velká je ctnost víry, která dosahuje milosti tak důvěrné blízkosti s Bohem!“⁶¹

Slavení eucharistie prožívané s vírou a láskou, hodiny strávené v tichém rozhovoru přes svátosti oltářní, nás nezbytně přivádějí ke zkušenosti s opravdovým Bohem. Je evidentní, že v této skutečnosti se dotýkáme konečné skutečnosti. Paradoxně, tajemství tak ubohé a matoucí pro naše smysly nám čas od času umožňuje prožít chvíle takové plnosti a štěstí, že přesahují všechno, co nám tato země vůbec může poskytnout. V *Mane nobiscum Domine* Jan Pavel II. odkazuje na zkušenost svatých (a nepochybně i svou vlastní!) těmito slovy:

61 Srov. Marie-Nicole Boiteau, Je suis avec vous tous les jours, in: *Cahiers de l'École cathédrale*.

„Před našima očima stojí příklady svatých, kteří v eucharistii našli pokrm na jejich cestě k dokonalosti. Kolikrát vyronili slzy pohnutí při zakoušení tak velkého tajemství a prožívali nesdělitelné hodiny ‚snoubenecké‘ radosti před svátostí oltářní.“

Eucharistie nám umožní dříve či později zakusit, jak je Pán dobrý (srov. Ž 34,9). Uvádí nás do živého kontaktu s tou nejreálnější skutečností, která existuje: s Bohem, který je Láska. Jsem přesvědčen o tom, že zkušenosti svatých se mají stát běžnou zkušeností všech věřících. V následujících letech budou zřejmě přibývat „eucharistické zázraky“,⁶² a to zřejmě nejen formou výjimečných jevů, ale spíše v rovině proměny srdcí a smýšlení, které se budou uzdravovat při kontaktu s eucharistií.

Láska k eucharistii je příležitost zakusit, že víra nám otvírá nečekané skutečnosti. Jakkoli jsou pro naše lidské mohutnosti tajemné a matoucí, nejsou proto o nic méně solidní, naopak: jsou to opěrné pilíře naší vnitřní proměny, našeho lidského i duchovního růstu. Svatý Pavel blahopřeje Koloským k „pevnosti jejich víry“ (1Ko 2,5). Víra vždycky zůstane tak trochu skokem do neznáma. A přitom je spolehlivá,

⁶² Poslední dobou skutečně přibývají, viz např. publikace vzniklá z výstavy bl. Carla Acutise *Eucharistické zázraky ve světě*, TV Lux 2023 (pozn. red).

protože skutečnosti, k nimž nás přivádí, nás nemožou zklamat. Naopak nás naplňují, dávají nám život a obnovují nás vnitřně den za dnem. „*Spravedlivý bude žít z víry*“ (Ha 2,4).

Proto lze očekávat, že církev zítřka najde moudrost a mimořádnou vitalitu právě ve víře v eucharistii.

OBSAH

PŘEDMLUVA	5	III. „KDYŽ JSEM SLABÝ, TEHDY JSEM SILNÝ!“	53
I. DUCHOVNÍ VNÍMAVOST	7	Moderní svět přenechává člověka	
Úvod.....	7	napospas jeho slabosti	53
Vytrvalost v modlitbě	12	Duch Svatý chce církev chudých	55
Důvěra	14	Čím víc toužím po svatosti,	
Pokora.....	16	tím víc poznávám svou slabost.....	58
Poslušnost.....	18	Od chudoby lidské k té duchovní.....	60
Praktikování vnitřního pokoje	22	Pavlova zkušenost	62
Žít přítomný okamžik.....	23	Víra: lidská slabost otevřená pro Boží moc.....	64
Odpoutanost	24	Slabost není překážka, ale cesta.....	66
Vděčnost	25	Radovat se ze svých limitů a slabostí	67
Závěr	27	Láska vítězí nad slabostí	69
II. ŽÍT POD BOŽÍM POHLEDEM		Maria, Matka chudobných a maličkých	72
S TEREZIÍ Z LISIEUX.....	31	IV. SKUTEČNÁ A FALEŠNÁ SVOBODA	75
Důležitost pohledu u Terezie	31	Otázky spojené s myšlenkou svobody.....	75
Nikdy se nevzdálit Ježíšovu pohledu	32	Svoboda a moc.....	79
Boží pohled	33	Svoboda a možnost výběru.....	80
Zahalený Ježíšův pohled.....	44	Svoboda a nezávislost	83
Je třeba žít pod Ježíšovým pohledem.....	48	Svoboda a spontaneita	85
Závěr	51	Nedílné spojení svobody a lásky	89
		Láska se zakládá na víře a naději.....	93
		Rozpoznání oblastí nesvobody	94
		Dobro duše: je svobodná, protože miluje	98
		Blahoslavená Beatrix Nazaretská	99
		Svatý Jan od Kříže	100
		Svatá Faustýna Kowalská.....	101

V. VNITŘNÍ POKOJ – DUCHOVNÍ NUTNOST	103	X. PŘIJĎ, PANE JEŽÍŠI!.....	153
Nechat se upokojit.....	103	XI. POZNAT BOHA V MARIÍ	159
Vnitřní pokoj – Boží příslib	106	XII. DOTKNOUT SE BOHA V MODLITBĚ.....	165
Proč hledat vnitřní pokoj?.....	108	Modlitba je víra, naděje a láska	166
Dlouhá cesta ke smíření	110	Víra stačí	167
VI. HLEDÁNÍ IDENTITY.....	115	Víra a možnost se dotýkat	169
Společenské uznání krize	115	XIII. TEREZIE Z ÁVILY A VNITŘNÍ HRAD	171
Křehké citové uznání	117	Svatá Terezie z Ávily.....	176
Psychologická osobnost.....	118	Svatý Jan od Kříže	178
Otec, který z nás činí syny.....	119	Svatá Terezie Benedikta od Kříže (Edith Stein)	179
VII. EUCHARISTIE – TAJEMSTVÍ VÍRY.....	123	XIV. ETTY HILLESUM: SVĚDEK NADĚJE.....	181
Rok eucharistie	123	Neuspořádaný život	182
Eucharistie – škola duchovní zralosti a víry	124	Prozřetelnostní setkání.....	183
Mysterium fidei	125	Život je krásný a smysluplný.....	186
Vstoupit do Boží moudrosti	127	„Máme právo trpět, ne však utrpení podlehnout“	188
Víra odkrývá pravdivé skutečnosti.....	128	Žít jako polní lilie	189
VIII. EUCHARISTIE A NADĚJE	133	Zaměstnaná v Židovské radě.....	191
Eucharistie – dobro chudých a naděje Království.....	133	Tábor ve Westerborku.....	194
Naděje a duchovní chudoba.....	134	Odmítnutí nenávisť.....	196
Eucharistie – bohatství chudých	136	„Stát se balzámem na spoustu ran“	199
Eucharistie a naděje Království	138	Pomáhat Bohu	200
IX. EUCHARISTIE – TAJEMSTVÍ LÁSKY	143	Poslední cesta.....	201
Svatost Boží lásky	143		
Bůh nám dává, abychom i my mohli dávat.....	147		
Svatost bratrské lásky	148		
U stolu hříšníků	151		